

Forfatter: Bang, Herman

Titel: Værker i Mindeudgave

Citation: Bang, Herman: "Værker i Mindeudgave", i Bang, Herman: *Værker i Mindeudgave*, Gyldendal, 1920-1921, s. 199. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-bang03val-shoot-idm140687572018096.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i Mindeudgave

V

Professoren så op og ned ad ham og drejede ham rundt et Par Gange.

"De er ikke blevet meget større/* sagde han saa og skød Brillerne op i Panden. "Men sandt at sige, der er dem, som er mindre."

"Jeg er omtrent saa høj som Professoren/' sagde William og skævede til Pillespejlet.

"Saa? - nej, min kære," Professoren rettede sig og forsøgte at se William over Hovedet, "det ta'er De virkelig Fejl i - jeg er godt og vel et halvt Hoved højere. 200 Men, det forstaar sig, min unge Ven, har man Talent, saa er man stor nok, selv om man er lille."

Professoren fik Taarer i Øjnene og faldt i Tanker.

"Ja, saamæn er man saa," gentog han og skød atter til Brillerne. "Og Stemmen var jo dejlig," fortsatte han, efter at Rørelsen havde sat sig lidt. "Det var jo et pragtfuldt Organ."

William blev rød. "Ja, Hr. Professor ..."

"Har De nogen Rolle med Dem, min unge Ven, for jeg maa naturligvis høre Dem."

"Jeg har taget Sannæs med," sagde William.

"Sannæs, naa - det var en underlig, teoretisk Rolle, - men sæt Dem, kære Ven, og lad os tale om Tingen/' Professoren skød en Stol hen til William og satte sig selv i en anden. "Véd De nu ogsaa, hvad De gør?" sagde han saa og lagde sin Haand deltagende paa Williams Knæ, "at være Skuespiller, unge Ven, det er den sørgeligste Bane i Verden."

Professoren fik igen Vand i Øjnene, men William forsikrede, han vidste, hvad det var.

"Og saa er De tilmed af saadan god Familie." Professoren sukkede, lagde sig noget tilbage i Stolen og sagde noget umotiveret, maaske som Led af en stille Tankegang: "Aa, ja, det var den Gang." Saa sukkede han igen og tilføjede i en lysere Tone: "Unge Ven, jeg kendte Deres Bedstefader, det var en udmærket Mand."

William nikkede, og der blev en Pause.

William tænkte, at Professoren var blevet en meget gammel Mand.

"Naa, saa De har læst Sannæs - hvilke andre Roller har De tænkt Dem at spille ?"

Jeg véd ikke, om Professoren kender - - Lucien."

"Lucien" - Professoren gned sin Pande og tænkte sig om - "Lucien - ja, min Ven, jeg er en gammel Mand" - et let Spor af Rørelse - "nej, nej, jeg husker den ikke."

"Det er et fransk Stykke, Hr. Professor."

"Lucien - af Scribe - - Aa, Dronning Marguerites 201 Noveller, aa, min unge Ven," - Professoren lagde begge sine Hænder paa Williams Skulder - "det var den Gang."

"Stykket er af Dumas, Hr. Professor,"

"Dumas/' Professoren rystede paa Hovedet, "kender det ikke, min Ven, og jeg har dog spillet syvhundrede Roller. Naa, er det en stor Rolle?"

"Nej - men den ... han har kun én Scene ..." Professoren satte Brillerne fastere.

"En Scene," sagde han.

"Men den er vigtig/' stammede William, der begyndte at tabe Sikkerheden.

"Den kan man i det mindste ikke debutere i," sagde Professoren noget tørrere og skubbede sin Stol lidt bort. "Men - der er vel andre Roller?"

"Jo," William så ned, han krammede lidt om Stolen og flyttede Benene, "saa er der "Tartuffe"."

Professoren rettede sig i Sædet og så igen over Brillerne hen paa William. "Ja - den kender jeg," sagde han og lod Bagen af sin Haand glide hen under sin Næse.

Der blev en Pause.

William var blussende rød, turde ikke se op. Han vidste ikke, men han var grebet af en pludselig Angst: Om Professoren var blevet for gammel?

Og Professoren sad imidlertid med opspilede Øjne og så paa dette Menneske paa to og tyve Aar, der vilde spille "Tartuffe".

"Kan De "Tartuffe" ?" spurgte han saa.

"De store Scener," sagde William med Blikket heftet paa Gulvet. "Dem med Elmire."

"Naa" - Professoren studerede sine Negle - "men det er en svær Rolle, min unge Ven, og man kan ikke raade til at debutere i den."

"Jeg havde tænkt at debutere i Sannæs."

"Det er sandt, Sannæs - men De sagde jo, De havde Bogen med. Lad mig saa høre den da."

Professoren fik Bogen, gav sig til at rode paa kryds 202 og paa tværs efter Scenen med Valborg, skubbede Brillerne, så op og så ned.

William havde kun én Tanke, at denne gamle Mand ikke kunde afgøre hans Skæbne. Den Tanke belejrede ham: gaa, skyde det op, idetmindste gaa til en anden. Men pludseligt så han ind i dette besynderlige graa Mørke, som siden hin Samtale med Margrete saa ofte havde været hans Tankers Skræk, og han ligesom satte sig fastere i Stolen. Han maatte blive.

Professoren havde fundet det. Han læste det hurtigt igennem, halvhøjt, og hele hans Ansigt forandredes under Læsningen. Det var, ligesom han havde kastet en Maske, som var han blevet tyve Aar yngre. "Naa, nu véd jeg det" - han rejste sig, hele hans Figur var elastiskbevægelig, "nu har jeg det ..."

William tænkte paa, at man skulde tro, han havde kastet et Par Krykker. Og i samme Nu sagde han til sig selv, at nu maatte han, nu gjaldt det. Den Mand, som gik og lavede Scene paa Gulvet ved at stille Stole op i en Halvkreds, vilde dog kunne afgøre hans Skæbne, dog kunne se ...

Og pludselig blev han rolig. Han kunde, og nu maatte han. Professoren var færdig. Dér sad Tilskuerne, dér var Døren, dér Mellemdørene; nu skulde han give Replikkerne.

Han satte sig paa Tilskuerpladsen, William stillede sig op i Baggrundsdøren. "Saa begynder vi," sagde Professoren.

William kom ind og begyndte. Replikkerne er korte, afbrudte.

"Tal højere," sagde Professoren. "Meget højere, jeg kan ikke høre Stemmen."

William tog ikke Øjnene bort fra hans Ansigt, han agtede paa hans Mine; havde han haft tusind Øjne, de vilde lige skarpt, lige ufravendt have hvilet paa dette Ansigt.

Han hørte sin egen Stemme, vidste, at han sagde Replikkerne, som han vilde. Men det var ham, som en 203 Fremmed sagde dem, som om en anden spillede og bevægede sig. Han så kun paa dette Ansigt.

Men det var stadig ubevægeligt. Professoren gav Stikreplikkerne, bøjet over Bogen, uden Bevægelse i Ansigtet, uden at løfte Øjnene.

Og mens William stirrede paa Trækkene, så han ham staaende den Gang i Sorø smilende med Hænderne i Lommen - aa, det Smil. Og mens Sveden sprang frem paa hans Pande, spurgte han sig selv, naar han vilde begynde at smile - han længtes efter at se det, han maatte, maatte se det.

"Det er lutter Smaareplikker," sagde Professoren uden at løfte Ansigtet fra Bogen, "det er lidt svært at komme i Affekt paa for en Begynder."

William følte det selv: "Ja, Replikkerne er meget korte," sagde han. Professoren faldt i Tanker med Bogen i Hænderne. William ventede stillet til en Stol.

"Og man kan heller ikke høre Stemmen. De holder den nede i lutter Mellemtoner .."

"Maaske kunde jeg tage et Digt ..."

"Ja, kan De et," Professoren saá op, "saa kan jeg se paa Dem med det samme."

"Et af Fiskerjenten ..."

"Naa, ja, det deklamerer de alle. Kom saa ind og buk." Professoren rejste sig, trykkede Brillerne fast mod Næsen og ventede.

William kom ind og bukkede. "Dybere," sagde Professoren, "dybere ... man maa altid bukke dybt for Publikum/'

Han bukkede om, igen om. "Bedre - begynd saa."

William begyndte dybt, i den mørke Tone, hvormed han forskønnende tilslørede sin Hæshed, og som her gav Fremsigelsen noget tilbagestængt voldsomt, der virkede stærkt.

Professoren lyttede. Han stod og bed i sine Knoer, men en Gang imellem saá han over paa William med et Glimt i Øjnene. Han gik lidt tilbage, igen frem, stadig 204 opmærksom. Saa nikkede han - en Gang til med et Smil.

William blev blussende rød, følte Taarerne staa sig i Øjnene, Varmen gød sig ud i alle Lemmer.

Det var, som han vaagnede, som han befriedes ved dette Nik. Han aandede dybt og standsede et Øjeblik som for at sole sig i dette første Glimt af Sejren. Han syntes, noget bar ham, at han blev løftet højere, mens han talte ...

Han gav sig hen, han glemte at se paa Professoren, glemte Stemmen, talte blot - -

Han havde en Følelse, som om han havde jublet de sidste Linier ud, næsten sunget dem i sin Glæde. Nu saá han med blussende Kinder paa Professoren.

Han havde sat sig igen og sad med dukkende Hoved, saá saa op.

"Men De er hæs idag," sagde han.

William blev pludselig bleg, hørte paa én Gang sin egen Stemme - ja, den var slaaet over. "Ja," stammede han, "jeg er meget hæs." Det var ham, som skulde han falde i Knæ under Løgnen.

Lidt efter gik han. Han skulde om otte Dage komme igen med "Tartuffe". - -

"Sæt Dem, kære, sæt Dem," sagde Professoren otte Dage efter, "vi maa jo tale om det først. Hvordan har De saa tænkt Dem "Tartuffe"?"

William søgte om Ord. "Ikke som den spilles paa Theatret," sagde han saa.

Professoren lo. "Naa - nej, det er ogsaa min Mening, men hvordan da? De har vel tænkt Dem en Maske - et bestemt Ydre

"Nej," William blev lidt rød i Hovedet, "jeg havde egentlig tænkt at spille som jeg ... som jeg var."

Professoren saá hurtigt paa skraa op over Brillerne.

"Det var ikke saa galt," sagde han.

"Ja - for "Tartuffe" skal ikke være styg ... styggere end jeg," rettede William sig hurtigt.

"Nej, det behøver han ikke." Det lod til, at Professoren 205 morede sig, han sad, lænet tilbage og saá paa William med store Øjne, og en Gang imellem nikkede han ligesom forleden. William blev sikrere.

"Og saa skal han slet ikke saadan gaa omkring og messe og være salvelsesfuld - slet ikke. Jeg har en Gang set en Munk i Cöln - saadan skal han være ... Han tror selv, han er hellig ..."

"Ja ... det ..." Professoren blev ved at more sig, det kunde man tydelig se.

"Jo, tror Professoren ikke, at de største Hyklere ogsaa hykler for sig selv?"

"Kan nok være, min unge Ven, kan nok være - jo, lad os saa se, hvordan De vil gøre det." Og Professoren og William gav sig ivrigt til at stille Stolene op som forleden.

"Hvem har De talt med om den Rolle?" spurgte saa Professoren.

"Ikke med nogen" - William satte den sidste Stol paa sin Plads - "jeg har altid tænkt mig den saadan."

"Naa," Professoren var meget livlig, satte sig bredt tilrette i Stolen, "ja - lad os saa begynde/

Han saá lidt fra Siden hen paa Høg: "Hvad er det for Scener, De ta'er?"

"Dem med Elmire."

"Naa - ja, nu husker jeg. Ja" - Professoren var stadig smilende, sad og bladede i Oversættelsen - "det er nok ogsaa de nemmeste - for Opfattelsen."

"Men jeg begynder med Scenen med Dorine. Man maa se ham først."

William gik tilbage, han ventede et Øjeblik, inden han med Ryggen til Professoren begyndte:

Laurent, gem Svøben, og min Haardragt du forvare - Og bed til Himlen, at den vil dit Sind opklare . . .

Han vendte sig, gik lidt frem, derpaa atter tilbage og talte bortvendt under de næste Linier:

Hvis nogen søger mig, er jeg i Medynks Hverv Hos Fangerne, med hvem jeg dele vil min Skærv - - 206
Professoren havde set lidt paa ham ligesom forbavset, havde utaalmodigt skudt Brillerne op. Nu varede det lidt, inden han gav Replikken:
Løgn og Affektation med disse Helgenminer -

Han læste derpaa Dorines Replikker bøjet over Bogen, uden mere at se op. Kun ved "Tartuffe"s "Gerne!" saá han et Øjeblik hen, som om han vilde tale, men sænkede igen Hovedet og læste videre.

William havde spillet sikkert, selv Professorens Tavshed forstyrrede ham ikke. Han vidste jo, at han var enig med ham. Da Scenen var forbi, sagde han blot ivrigt:

"Saa kommer Elmire."

"Ja."

"Jeg plejer at sætte mig saadan ..." Han trak en Stol hen og satte sig ved Siden af Professoren.

"Naa ja, det er godt," Professoren havde travlt med sine Fingre, "jeg skal nok gi'e Elmire."

William rejste sig og gik bøjet frem:
Gid Himlens Naade Dem hver Dag beskærme maa!
Gid Sjælens Sundhed De med Legemets maa faa!
Gid al Velsignelse sig over Dem forene;
Saa be'er den ringeste af dem, som Herren tjene.

Elmire.

Saa fromt et Ønske jeg med Tak erkende maa,
Men skal vi sidde ned . . . man har det bedre saa.

William satte sig, blev ved at spille. Professoren sad endnu med dukkende Hoved, Bogen op for Ansigtet, mens han læste Replikkerne monotont, uden Overgange.

William lagde ikke Mærke dertil, sagde Replikkerne som han plejede. Men paa én Gang blev han ubestemt genert og forlegen. Han begyndte at trykkes af denne Monotoni, som ikke besvarede hans Spil, længtes febrilsk efter at se det Ansigt, der var skjult bag Bogen - -

Men Professoren sad stadig gemt bag Bindet.

Og lidt efter lidt blev hans Forlegenhed til Angst: han talte kortaandet, stirrede paa det sorte Bind, fik en ubetvingelig Lyst til at rive det bort for dog at se Ansigtet 207 - - han følte, at Replikkerne gled fra ham, at han sagde dem uden Udtryk, at de slet ikke lød, som han tænkte dem - -

Han stammede, kunde ikke huske Ordene, blev rettet af Professoren - lidt utaalmodigt, men dog monotont - tog fejl, fortalte sig, søgte om Vejret, sukkede, tog sig til Panden, der var fugtig ...

"Jeg kan ikke," sagde han.

Professoren lod Bogen synke: "Nua," han saá saa underligt igennem ham, "saa kan De dog høre, det er galt."

William bøjede Hovedet, han følte, Taarerne kom frem i Øjnene: "Men det var heller ... ikke, som jeg

havde tænkt mig."

"Nej," Professoren rejste 515 utaalmodigt, "for det var lige det modsatte. Saadan - se nu!"

Han tog Bogen igen, gik ud i Stuen. "Se nu," sagde han, og med Ryggen mod William begyndte han med "Tartuffe"s første Replik.

Saa gengav Professoren hele William Høgs "Tartuffe".

William havde sat sig. Professoren læste uden at se paa ham, satte sig, lod, som om han spillede med Elmiere. Han karikerede ikke, læste og spillede kun akkurat i samme Tonart og Tempo som William - -

"Forstaar De?" sagde han tilsidst og lukkede Bogen, "saadan ...", men i samme Nu saá han paa William og holdt inde: Mennesket var sunket sammen med kroget Ryg, Hovedet slapt faldende ned mod Skuldrene, Hænderne var krampagtigt knyttede om Lænestolens Arme - - - Professoren vilde tale, men han stammede og søgte om Ord.

"Forstaar De," gentog Professoren, "man ..." men han kunde ikke sige noget; han vendte sig, løftede Armene med en pludselig theatrisk Bevægelse og gik hen til Vinduet.

Da han igen kom tilbage til Stolen, saá han William i samme Stilling, han gik hen til ham, rørte ved hans Skulder og sagde:

208

"De forstaar jo ... det er en svær Rolle," sagde han.

William nikkede. Og som om pludselig en Maske faldt fra hans Ansigt, kom Trækkene og alle Fibre i et Nu i bævende Bevægelse som et Net af bevægede Traade: "Jeg forstaar det," sagde han.

"Og desuden - man overdriver!" sagde Professoren.

"Men de næste Replikker skal blive bedre," William rejste sig, i det første Øjeblik holdt han Armene frem, som om han var svimmel og vilde søge Støtte. Saa tog han sig sammen og sagde noget frygtsomt:

"For De vil jo nok 'høre det næste?..."

"Naturligvis," Professoren søgte at dæmpe Tonen ned, at gøre den mere ligegyldig. "Det var altsaa de store Replikker - - naturligvis - de maa jo ogsaa ligge bedst for Dem ..."

Han skubbede Lænestolen lidt frem. "Dér sidder altsaa D e - jeg her. Nu skal jeg nok spille med - saa hjælper det."

William satte sig, han holdt Haanden for Panden for at tvinge sine Tanker, begyndte saa:
Den Kærlighed, som os til Himlens Skønhed binder,
Er jordisk Kærlighed aldeles ej til Hinder,
Og vore Sanser, i Henrykkelse fortabt,
Tør se den Herlighed, som Herren selv har skabt . . .

Tonen var forandret: Betoningen slog straks Professoren, og han blev under hele Replikken ved at stirre paa William. Der var i Øjets Udtryk en hed Flamme, som luede imod ham, i hele Stillingen en anstrengt Energi, som betog - -

William bøjede sig frem, hans Stemmes Tilsørelthed snoede sig om den hviskede Replik, en hed, en opstemmet Attraa, en gammel Længsel gik sukkende gennem hans Vers. Denne "Tartuffe" havde fastet, hungret til Døden og tørstet ... Det var den lange Fastes vilde Forslugenhed - -

Scenen var forbi. William havde rejst sig, hans Haar var vaadt, Læberne bevægede sig i smaa Ryk, og han aabnede med Møje Kæberne ...

209

Det varede lidt, inden Professoren talte: "Nu saá man, hvad De vilde," sagde han.

William svarede ikke, han syntes, Professorens Tone var underlig kold og kort. Men han var altfor træt til at kunne tænke derover; som om Hjernearbejdet pludselig var standset, følte han sin Hjerne tom, hele Legemet slappet efter den forfærdelige Kamp - - - Han var til Mode som en Søsug, der sætter Foden paa Land.

"Saa er det bedst, De prøver straks," sagde Professoren. Han gik op og ned ad Gulvet. "Tingen er" - -

"De tror altsaa, at ..."

"Ja - men, som sagt, Tingen er, at hvad De mangler, kan ingen lære Dem ... uden," Professoren bed sine Knoer, "uden maaske Theatret."

William hfcerte næppe, hvad han sagde, men han forstod, at han havde sejret, at han skulde prøve, at han havde kæmpet og sejret ... Og i samme Sekund sagde han til sig selv, at hans Liv havde været forbi, hvis han ikke havde vundet i denne Kamp.

Han slap Stolen, han havde støttet sig til, gik et Par Skridt frem mod Professoren, som havde sat sig foran Skrivebordet.

"Nu skal jeg skrive til Etatsraaden," sagde han. Han talte ikke mere, skrev nogle Linier, forseglede Brevet: "Jeg tænker, De saa kommer til at prøve om otte Dage."

William var for glad til at lægge Mærke til Professorens Væsen, hans Hænder rystede, da han tog Brevet, han søgte at takke, men han stammede blot.

"God Lykke," sagde Professoren. Han var gaaet hen til Døren, William følte, han maatte gaa, men han ventede nogle Øjeblikke med Haanden paa Dørlaasen. - Der var noget, som maatte siges, noget, han savnede, han kunde ikke gaa, inden ... Men saa saá han op paa Professoren. Han stod, legende med sin Uhrkæde og ventede.

"Farvel," sagde William og rakte Haanden frem. Haandtrykket var slapt, Haanden fugtig.

"Farvel ... og" Professoren aabnede Læberne som 210 for at tale, men lukkede dem igen uden at sige noget. Døren aabnedes og lukkedes, William var gaaet.

Men da han kom ud paa Trappen, opdagede han, at han havde glemt sine Handsker, han ringede paa, Professoren lukkede op.

"Det var mine Handsker," sagde han.

De gav sig begge til at lede, Professoren fandt dem paa en Stol: "Her er de." Og atter ventede disse to - William og denne Mand, som havde bestemt over saa meget i hans Liv - nogle Sekunder overfor hinanden paa et Ord, som ingen af dem talte.

Døren til Gangen var blevet staaende aaben, William stod paa Tærskelen, endnu en sidste Gang saá han spørgende paa den Gamles Ansigt, og Professoren turde ikke længere undgaa dette Spørgsmaal:

"Deres Intelligens vil hjælpe," sagde han og vendte sig.

Med det gik William.

William skulde prøve.

Det havde været lange Dage, disse ti. Hver Dag havde William ventet Tilsigelsen, og hver Dag var han blevet skuffet, hver Morgen havde han sagt til sig selv: idag; hver Aften: imorgen. Og i de sidste Dage havde han ventet fra Time til Time.

Men denne Venten, der udfyldte Minutterne med Feber, havde opslugt hans Frygt, han var gaaet op i denne Uro, der jog ham fra Ting til Ting, fra Sted til Sted. Hjemme turde han ikke være, og ud turde han ikke gaa. Han drev henad Gaderne, aandsfraværende, Sind og Tanker opslugt af den ene Idé, som gjorde ham alt andet umuligt end netop selve den rastløse Venten.

Han standsede foran Butikkerne og tvang sig til at læse Priserne paa de latterligste Ting, studere Plakater om Udsalg, Opslag om hjemkomne Varer; han blev ved at læse, indtil han greb sig i mekanisk at gentage et Ord 211 eller et Tal, som Læberne fremførte, men hans Tanker var langt borte - saa gik han videre og begyndte forfra.

Han tog en Avis paa Kaféen og sagde til sig selv, at han vilde læse tre Spalter - Ord for Ord. Han begyndte at læse, fulgte Teksten Linie for Linie - - men lidt efter vaagnede han til Bevidsthed med Bladet foran sig uden at vide, hvad han havde læst.

Saa kunde han pludselig gribe sin Hat, tage sin Frakke paa, knap have Tid til at betale og skynde sig hjem, fordi han ventede Brevet: "Nu maatte det være kommet, det var vist kommet."

Han løb, lige til han kom til deres Hus, dér standsede han og turde ikke gaa op. Undertiden vendte han om, gik nogle Gange frem og tilbage paa Pladsen, tvang sig til at blive nede. Men tilsidst kunde han ikke

mere holde det ud, han stormede hjem, ind gennem Porten, op paa fjerde Sal, tog alle Trapperne i Spring, saa han var helt stakaandet, naar han naaede op og begyndte at rode i Brevkassen.

"Intet."

Han vilde roligt tage sin Frakke af, hængte den op i Entréen, rev Døren op til sin Stue. Der var intet Brev paa Skrivebordet - paa Bordet intet ... nej, intet Brev.

Altsaa ikke kommet endnu, ikke endnu ...

Men nu skulde han prøve, han havde ikke sovet om Natten, han havde ligget og kastet sig, og han havde forsøgt at falde i Søvn saa ved at tælle til tusinde, saa ved at flyve ud fra Rundetaarn, saa ved at aande dybt. Men faldt han hen i Blund, vaagnede han med et pludseligt Ryk, og hans Drømme var de samme som hans Tanker

Hans Tanker. Som om det var Tanker, den Forvirring i hans Hjerne, der bestandig flygtede og tumlede omkring det samme Punkt: om Tvivlen.

Men lade Tvivlen tale turde han ikke, han stoppede dens Mund med Fraser, som han hviskede til sig selv, kneblede den med en Overbevisning, han ikke havde. Thi inderst inde i Mørket af hans forpinte Sjæl mødte 212 ham, som Medusas forstenede Hoved, hin skrækkende Tilintetgørelse fra den sidste Dag hos Professoren ...

Det var det sidste, det yderste - det var Tingenes Afslutning. I denne forfærdende Erindring læste han det absolutte: "Forbi." Der hørte alt op ... Men nej, han havde jo sejret, da han kæmpede for Livet.

Og saa jog Tankerne videre, formummede Karnevalsgæster, der holder Maskerade paa et Skibsdæk, hvor der er Lig i Lasten.

Om Morgenen var hans Øjne hede, Øjenlaagene tørre og tunge. Det havde været en lang Nat.

Han skulde prøve Klokken elleve. Klokken var syv, Pigen var endnu ikke oppe, alle Stuerne var kolde, han gik omkring og frøs en halv Times Tid, inden han fik Kaffe, lagde sig saa paa en Sofa i Dagligstuen for at memorere sin Rolle. Han vilde prøve som "Tartuffe". Men han kunde ikke holde Replikkerne sammen, ikke samle Ordene, det var umuligt, rent umuligt, han kunde lige saa gerne lade være.

Han rejste sig igen, saá paa Taffeluhret, om tre Timer vilde det være afgjort. Tre Timer. Han stirrede paa det hvide Rum imellem de to Tal: 11 og 12. Indenfor det Rum laa det hele, den lille, hvide Plet ...

Det ringede, og 'han gik ud for at lukke op. Han troede, det var Avisen.

"Men," han vilde allerede til, uden at se sig om, at tage til Brevkassen, da han fik Øje paa Hoff, "er det Dem, jeg troede, det var Avisen."

Hoff havde Skindpels op om Ørene og var endnu mere graa end sædvanlig: "Ja, bedste Høg, bliv nu ikke altfor fornavset, for det er en Fornærmelse. Jeg afsluttede min Nat med en Spaseretur ud ad Bredgade, og saa kom jeg paa Hjemvejen i Tanker om, at jeg kunde tage lidt Varme i mig hos Dem." Han slog Skindkraven ned. "Men der er maaske ikke lagt i endnu."

"Jo, der er lagt i."

De gik ind i Williams Stue, snakkede lidt op og ned 213 om ligegyldige Ting. Hoff var træt og talte dæmpet, klagede over ondt i Ryggen.

"Ikke for det, jeg har været "slem", sagde han. "Jeg havde Selskab iaftes, og saa, da de gik - et Par af Rødderne med deres Damer - satte jeg mig til at skrive en Idyl. Man kan altid bedst skrive Idyller paa Baggrund af Solderi og imellem tømte Flasker. Man bliver saa forbandet sentimental, naar man ser paa al den Vederstyggelighed ..." Han varmede sine Hænder ved Kakkelovnen. "Og "Ugebladet" havde ønsket en Idyl ..."

William svarede med en ligegyldig Frase. Hoff fortalte igen lidt. Efter en lille Pause spurgte han pludselig, mens han, vendt mod Ilden, varmede sine Saaler.

"Men hvordan gaar det egentlig Dem?"

"Hvorned?"

"De har jo været oppe hos Professoren."

>Ja," William standsede, derpaa sagde han sagtere: "Og jeg skal prøve idag."

"Ja saa," Hoff vendte sig.

De tav et Par Minutter; Hoff saá stjaalent paa Høg, drejede sig igen om mod Ilden.

"Undskyld," sagde han saa, "men jeg vidste jo ikke, det var idag."

Han knappede Pelsen, tog Williams Haand, beholdt den lidt imellem sine og gik ud paa Gangen. William fulgte efter og lukkede Entrédøren op.

Dér tog Hoff endnu en Gang hans Haand:

"Og under alle Omstændigheder ingen Dumheder," sagde han. "Farvel, Høg."

Der var noget i Tonen, noget mildt, noget næsten medlidende. William Høg glemte aldrig det Farvel.

Nu gik han i Theatrets Foyer og ventede. Etatsraaden kom straks, havde Portneren sagt, om Hr. Høg vilde gaa op ... og nu havde han allerede ventet et Kvarter. Et Par Koristinder kom leende ind gennem Foyeren, maalte ham, stak Hovederne sammen og gik igen. Ude paa 214 Scenen, hvor der var ganske mørkt, rumsterede et Par Maskinkarle med nogle Sætstykker.

William interesserede sig for den mindste Ting, han lagde Mærke til hver Sprække i det store Spejl, Kviksølvet var rent gaaet af, en lang Stribe over, det maatte være svært at spejle sig i det Spejl, og til hver Plet paa Sofaen. Han havde set den Sofa i mange Stykker. Ved Dagen var den forfærdelig.

Der var en slem Luft af Gas, det var den, som ødelagde alle Blomsterne i Blomsterbordene - dem brugte man ogsaa paa Scenen, baade dér og dér. Forresten havde man ogsaa glemt at vande Planterne - de var helt tørre, William følte paa Jorden, den var næsten Sand, saa tør var den ...

Mon de dog aldrig vilde komme?

Det var naturligvis blot Klodser - alle Bøgerne i Bogskabet, med maledede Rygge ... og der var heller ingen Glas for Dørene ... naturligvis.

William stod og lavede Navnetræk paa Laaget af Flygelet, han kunde skrive i Støvet. Han skrev en Mængde Navne, det ene ved Siden af det andet, saa hørte han Trin ude paa Gangen og troede det var dem. Han tørrede Navnene ud med sit Lommetørklæde - det blev helt skident - -

Nej, det var ikke dem, ikke dem endnu!

Men Klokkeren var dog mange, snart halv, maaske kom han slet ikke til at prøve før tolv, isaafald var der syv og tredive Minutter til, syv og tredive. Og pludselig gav han sig til at le sagte ved Tanken om alt det, han saa havde fantaseret forgæves om Morgenen ...

"De kan godt straks komme herop," vækkede saa en Stemme ham henne fra Døren til Scenen. "Etatsraaden venter heroppe."

William fo'r sammen. "Tak," sagde han. Herren, der havde talt, gik tilbage paa Scenen.

Der var stillet en stor Mængde Sætstykker op i Rummet mellem Foyeren og Kulisserne, og William maatte 215 gaa et Stykke langs med Væggen, inden han fandt et Par Trin og slap ind. Saa stod han paa Scenen.

Han blev staaende, genert, trykket op til Kulissen med Bogen i Haanden. Tilsidst fik en af Herrerne nede ved Prosceniet Øje paa ham og hviskede et Par Ord til en ældre Mand i brun Overfrakke; denne vendte sig og talte op imod ham:

"Straks," sagde han, "straks! vi skal blot prøve et Par Bagtæpper." Han satte Hænderne for Munden og raabte op i Sofitterne, et Bagtæppe rutschede op og ned; de andre Herrer skævede til William og gik hviskende ud i Kulissen ...

William stod og saá paa en Gangkone, som støvede Rykstødene af nede i Parkettet - hun slog Klapperne op med et Smæld - Række efter Række. Det var som noget spændte ham over Brystet, saa han havde ondt for at trække Vejret; han lukkede Øjnene for ligesom at besinde sig, tage sig sammen, fortælle sig selv, at nu var Øjeblikket kommet ...

For han syntes selv, han var næsten ligeglad.

Saa - det kunde nok være, det tog Rutsch i Bagtæppet, det peb i alle Trisser. Etatsraadens Stemme slog

over, saadan skreg han gennem den hule Haand ...

William kom til at ryste at Kulde, Kinderne var som Is, han havde taget sin Overfrakke af inde i Foyeren. Nu var Konen helt nede i Parterret - hun gled da over det med en Harefod, og stadigt smældede hun ivrigt med Klapperne ...

Lige med ét opdagede William, at der var blevet stille. Etatsraaden tog sin Stok ved første Kulisse og gik op.

"Altsaa Hr. Høg," sagde han og kneb et firkantet Øjeglase ind under de graa Bryn.

"Ja - det er William Høg." Tænderne klappede i Munden.

"De er kommen til at fryse," sagde Etatsraaden stadig med Glasset for Øjet. "De skulde have beholdt Deres Overfrakke paa." Han vendte sig ud mod Tilskuerpladsen: "Er Regissøren der?"

216

Regissørens Hoved kom med et "Ja" til Syne i Orkestret. "Og Hr. Andersen?"

Man hørte nogen falde over Sætstykkerne i Gangen og tumle ned ad de to Trin. "Det er en forbandet Økonomi, at man absolut skal brække Benene for at spare et Gasblus," det var Hr. Andersen, som brummende og hovedkulds kom ind fra bageste Kulisse.

Hr. Andersen var indhyllet i et uhyre Tørklæde, som dækkede over det halve Ansigt, og han havde en Kalot over et skaldet Hoved. Han brummede noget om Ventetid og Frokost og erklærede, at han var færdig.

"Den unge Mand prøver som "Tartuffe"," sagde Etatsraaden.

"Naa, saa er det vel El mire?" Hr. Andersen begyndte at frigøre sit Fysiognomi for Tørklædet, rømmede sig og spyttede tre Gange. "Man burde ikke have Theatre i vort Klima," henkastede han alt imens til Etatsraaden.

William gav Hr. Andersen Bogen og viste ham, hvor det var. Han vilde begynde med Scenen med El mire. "Ja, det vil vist ogsaa være nok." Hr. Andersen forsøgte at stave den smaa Skrift i Bogen, men erklærede ikke at have Katteøjne. Der blev saa tændt en Række Gasblus i Sofitterne.

William hverken følte eller tænkte. Han var vis paa, at han ikke kunde et Ord, ikke en Replik, men det afficerede ham ikke; han saá Hr. Andersen sætte et Par Stole frem, svarede mekanisk paa hans Spørgsmaal, alt lød underligt svagt i hans Øren, og sine egne Svar sansede han næppe ...

"Ja, Etatsraaden er gaaet ned," sagde Hr. Andersen - han havde raabt forgæves to Gange - "hvis De ønsker at begynde ..."

"Begynde, ja - lad os saa begynde ..."

Han saá nede i Parkettet to Hoveder, der rokkede hviskende imod hinanden; helt oppe ved de bageste Bænke gik Gangkonen endnu og slog Klapperne op. Der blev hysset ad hende, hun slog endnu i Forbifarten et Par Sæder op, smækkede med den bageste Dør og gik.

217

"De sidder altsaa dér?" spurgte Hr. Andersen igen.

William nikkede. Etatsraaden rejste sig nede paa første Bænk. "Om vi begyndte," sagde han, satte sig igen. William saá ham tage et hvidt Lommetørklæde frem og dække Hovedet, som stadig rokkede over mod Regissøren, hvis Ansigt forsvandt bag en Pelskrave, der var smøget op lige til Ørene - -

Det var Publikum - -

William Høg maalte Tomheden i den halvmørke Sal, hvor Dagslyset fra Skoddernes Sprækker kæmpede med Skæret fra tre-fire Gasblus, der var tændt over de nærmeste Loger, og det var som om han med en forfærdelig Anstrengelse væltede dette tomme fra sig - -

Hr. Andersen gik op, kom atter ned - - William ventede endnu ...

I et Nu blev det sort for hans Øjne, det flimrede og gled ud i Mørke. Men med en Opbyden af al sin Kraft tvang han sig til at se, og midt i Mørket dukkede det hvide Lommetørklæde frem paa første Bænk i Parkettet ... Han drog et Suk, aabnede Læberne, det var som om Lyden sad fast... hans Vilje kæmpede med hans Tunge, som lammedes - - Nu fik han Lyden frem.

Saa hørte han sin egen Stemme ud i Salens Rum

Og i samme Nu, samme Minut, hvor han hørte den, vidste William Høg, han var dødsdømt. Og mens han stirrede sin egen Uformuenhed i Ansigtet, lagde Lammelsen sig over ham som et Klæde.

I Begyndelsen kæmpede han, stred imod Søvnen og Lamheden. Hans Lemmer var tunge. Han syntes, at Kæberne holdt imod hinanden, og han kæmpede for at tale; han syntes, at Tungen blev tyk i hans Gane, og den vilde ikke frembringe Lyden.

Og alt imens talte han, svarede, gav Replikker, stod, satte sig, rejste sig - -

Men alt var det i Søvn. Og inden i ham stred det, kæmpede det, hviskedes det rette; han knugede Hænderne sammen, bød al sin Vilje frem: i et eneste frelsende 218 Sekund var det, som om Aandens Kraft skulde bryde Uformuenhedens Gipsdække om ham, som om han skulde gribe det frelsende, som flygtede og veg fra ham - -

Men han vidste, han kunde ikke gribe det - -

Han hørte sin egen Stemme, saá det hvide Lommetørklæde paa Etatsraadens rokkende Hoved ... Og han syntes, at Ansigtet blev en kæmpemæssig, leende Maske med et firkantet Glas i den ene Øjenhulning, en stor Maske, der kom ham nærmere og nærmere ... helt ind paa Livet ...

Sveden sprang frem paa hans Pande, store kolde Draaber; i Krampe trykkede han Armene mod sit Bryst.

Han kæmpede nogle Øjeblikke for at tale - - Han hørte Hr. Andersen hviske, saá den store Skindkrave bøje sig over mod Lommetørklædet ...

Saa flygtede han.

Han løftede Armene, som om han vilde tage Vidne paa sin Afmagt og med et uforstaaeligt Udraab løb han op over Scenen ...

Hr. Andersen stod lidt med Bogen i Haanden. Saa lagde han sindigt Tørklædet tredobbelt om sin Hals og gik ud gennem Foyeren.

William støttede sig et Øjeblik til Væggen, drog Vejret hurtigt nogle Gange, vendte sig saa og gik ned ad Gangen. Etatsraaden stod og pudsede sit Øjeglasse i Lommetørklædet og vidste ikke rigtig, hvor han skulde se hen. '... Han stammede nogle Ord, som William ikke hørte, men blev ved at pudse nervøst paa Glasset ...

"Jeg be'er Etatsraaden undskyldt" der var lidt Graadklang i Stemmen, men William betvang den, "den Tid jeg spildte ..."

Etatsraaden saá op fra Glasset hen paa William: "Forstaa mig vel," sagde han saa, "forstaa mig vel," men han stoppede op igen og pudsede videre.

"Jeg saá godt, jeg kunde ikke." Det kom simpelt. Etatsraaden stak Lommetørklædet i Lommen, rømmede sig: "Nej," sagde han og saá atter lidt paa skraa overpaa Høg, "det var ... var besynderligt."

Højvelbaarenheden stoppede igen, men han blev ved at lede efter Ord. "Besynderligt," gentog han saa noget slæbende, tog pludselig i og sagde: "For noget var der bag ..."

Etatsraaden drog et lettende Suk og lukkede Læberne med et Smask, som en Mand, der er tilfreds med sig selv.

"Ja, noget var der bag," gentog Regissøren, hvis Hoved pludselig dukkede frem bag Chefens Ryg omgivet af den store Krave som af en strittende Kam, "noget var der ..."

William svarede ikke. Der kom ved hans Mund en Trækning, der kunde se ud som et Smil. Saa bukkede han og gik ind i Foyeren.

Regissøren hjalp ham Frakken paa; han lo, fordi den var for snæver, talte om et Par ligegyldige Ting, trak langsomt sine Handsker paa og gav Regissøren Haanden - -

Etatsraaden stod med Øjeglasset klemt ind under Brynet og stirrede forbavset paa Døren, der faldt i for William Høg.

"Besynderligt," sagde han.

"Besynderligt," gentog Pelskraven.

Og de to Hædersmænd gav sig til at tale om andre Ting.

Ned gennem Korridoren ravede William som en drukken Mand.

Hoff ventede udenfor Theatret. Han gik frem og tilbage paa Fortovet i sin Pelsværksfrakke og krøb sammen, og to unge Damer i en Førstesals Vinduer bag nogle Urtepotter med blomstrende Nerier havde allerede væddet om, hvorvidt "Genstanden" var blond eller brunet ...

Han var begyndt at blive utaalmodig, han stampede i Flisen for at holde Varmen og gjorde stadig Promenaden længere - -

220

Han var helt oppe ved Hjørnet denne Gang, da han vendte. Der kørte en Droske forbi, og han nikkede ind til en Dame, saa saá han William,

William Høg gik bøjet, med Skuldrene sammensunkne, Hovedet ludende forover. Nu løftede han Hovedet og drog Vejret. Han stirrede lige paa Hoff uden at kende ham og sank atter sammen.

Saa gik William forbi ham.

Hoff vendte sig, saá længe efter den sammenskrumpne Skikkelse:

"Forbi," sagde han og gemte sine Hænder i Pelsværksærmerne.